

МІЖНАРОДНА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ЯК ІНДИКАТОР ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Колесніков А. П.

к.е.н., доцент кафедри фінансово-економічної
безпеки та інтелектуальної власності

Лазор'як О. В.

ст. гр. ФЕБмі-11

Тернопільський національний економічний університет

Динамічне збільшення обсягів міжнародної торгівлі, її регіональна диференціація та ріст глобалізації світової економіки зумовлюють підвищення ролі міжнародних економічних відносин і посилення міжнародної конкуренції.

Поєднання міжнародної конкурентоспроможності і економічної безпеки має двоїстий характер. З одного боку, конкурентоспроможність, забезпечуючи підвищення раціональності і ефективності використання ресурсів держави, виступає ефективним інструментом економічної безпеки; з іншого боку, внаслідок зовнішньої спрямованості, конкурентоспроможність знаходиться в зоні інтересів економічної безпеки, вимагаючи постійного захисту і підтримки з боку держави [1, 8].

До недавнього часу міжнародна конкурентоспроможність ототожнювалась в основному з наявністю природних ресурсів, та тепер її більшою мірою визначають організаційні та технологічні чинники. На сьогодні сумарна конкурентоспроможність визначається індексом глобальної конкурентоспроможності (The Global Competitiveness Index), що акумулює більш ніж 100 змінних. За результатами досліджень 2015-2016 років Україна втратила три позиції і посідає 79 місце з 140 країн [3]. За період 2010-2015 років Україна займала межах з 73 по 89 місця [2]. Першу трійку країни за рівнем конкурентоспроможності складають Швейцарія, Сінгапур та США. До найбільш конкурентоспроможних увійшли також Німеччина, Нідерланди, Японія, Гонконг, Фінляндія, Швеція, та Великобританія.

Зазначений індекс формується з трьох груп показників: “Основні вимоги”, “Підсилювачі продуктивності” та “Інновації та фактори

вдосконалення”. Кожна з груп показників містить підгрупи які, в свою чергу, містять окремі індекси.

До групи “Основні вимоги” входять: інституції (державні установи, приватні установи), інфраструктура (транспортна інфраструктура, електрика і телефонна інфраструктура), макроекономічне середовище (валові національні заощадження в % від ВВП, зміна % інфляції за рік, державний борг у % від ВВП), охорона здоров’я та початкова освіта (охорона здоров’я, початкова освіта).

За показником ефективності інституцій Україна займає низьке 130 місце, причому відбувся суттєвий спад на 8 позицій за індексом безпеки державних установ. Серед показників якості інфраструктури (69 місце) найнижчим є індекс якості доріг (132 місце). Найбільший спад відбувся за показниками групи макроекономічне середовище, де Україна втратила 29 позицій, і зайняла низьке 134 місце. За останньою підгрупою відзначимо погіршення показників якості початкової освіти.

До групи показників “Підсилювачі продуктивності” входять: вища освіта і професійна підготовка (частка освіти, якість освіти, навчання за місцем роботи), ефективність ринку товарів (конкуренція, якість умов попиту), ефективність ринку праці (гнучкість, використання талантів), розвиток фінансового ринку (ефективність, надійність і довіра), технологічна готовність (технологічні запозичення, використання інформаційно-телекомунікаційних технологій), розмір ринку (розмір внутрішнього ринку, розмір іноземного ринку).

За напрямком вища освіта і професійна підготовка Україна покращила позиції і піднялася на 34 місце. Серед часткових індексів варто відзначити лише спад за якістю математичної та природничої освіти. Ефективність ринку товарів дещо підвищилась, однак перебування на 106 місці є низьким показником. Всі рейтингу напрямку ефективності ринку праці покращились, хоча окремі з них (вплив оподаткування на стимул до роботи 121 місце, здатність країни утримувати таланти 114 місце) залишаються дуже низькими. Серед зниження всіх показників ефективності фінансового ринку (121 місце) варто особливо

зауважити на останнє місце України за індексом міцності банків. За напрямком технологічна готовність Україна загалом зберегла свої позиції всередині рейтингу. Всі індекси напрямку розмір ринку погіршились.

Група показників “Інновації та фактор вдосконалення” складається з: відповідність бізнесу сучасним вимогам (чисельність місцевих постачальників, якість місцевого постачальника, ширина ланцюга створення якості, управління міжнародним розповсюдженням, модернізація виробничого процесу, межі маркетингу), інновацій (здатність до інновацій, якість науково-дослідних інститутів,

Попри суттєве зниження значної кількості показників закордонні дослідники відзначають наявність потенціалу для розвитку, що відображається в суттєвому покращенні рейтингу в групі показників інновації.

Перевагою такого змістовного наповнення груп індексів є поєднання оцінки теперішніх фактичних показників і потенційних можливостей для розвитку. Більш детальне дослідження окремих із вказаних груп показників може бути предметом подальших досліджень і розробки пропозицій щодо підвищення рівня міжнародної конкурентоспроможності України.

Література:

1. Крамаренко А. О. Міжнародна конкурентоспроможність і економічна безпека країн в умовах глобалізації: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.02 – світове господарство та міжнародні економічні відносини / А. О. Крамаренко. – Донецьк, 2009. – 22 с.

2. Позняк С. В. Забезпечення конкурентних переваг вітчизняних підприємств на міжнародному ринку / С. В. Позняк – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2015/130.pdf

3. Позиція України в рейтингу країн світу за індексом глобальної конкурентоспроможності 2015-2016 [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://edclub.com.ua/analityka/pozyciya-ukrayiny-v-reytyngu-krayinsvitu-za-indeksom-globalnoyi-konkurentospromozhnosti-0>